

**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ІНСТИТУЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ
КОНСОЛІДОВАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА НАГЛЯДУ ЗА ФІНАНСОВИМИ
УСТАНОВАМИ**

Д'яконова І.І.

Доктор економічних наук, професор,

Сумський державний університет

40007, Україна, Суми, вул. Римського-Корсакова.2

i.diakonova@uabs.sumdu.edu.ua

В статті вивчається міжнародний досвід інституційної організації системи консолідованого регулювання та нагляду за фінансовими установами в період посткризового відновлення. Розгляд питання починається з огляду нормативного забезпечення регуляторних механізмів провідних країн світу, міжнародних фінансових організацій, країн Європейського Союзу. Також, важливе значення приділяється інституційній організації системи консолідованого регулювання та нагляду за фінансовими установами. Цього вимагає актуалізація зазначеного питання на рівні Національного банку України в процесі розробки та реалізації плану заходів щодо імплементації Комплексної стратегії реформування фінансового сектору.

Світовий досвід консолідованого регулювання та нагляду за фінансовими установами відпрацював три найбільш вживані підходи до інституційного забезпечення: секторальну модель, модель двох вершин та модель єдиного регулятора. Тож, якщо десять років тому більшість розвинутих країн світу тяжіли до секторальної моделі регулювання, то аналіз поточних даних провідних країн світу дає підстави робити висновки про подальшу імплементацію єдиних підходів до проведення регулярно-наглядових процедур по відношенню до фінансового ринку країни в цілому. Використання секторальної моделі характерне для недостатньо розвинутих фінансових ринків. При цьому, в разі концентрації регуляторних та наглядових функцій за фінансовими установами в межах центрального банку, загальна ефективність системи нагляду значно покращується за рахунок дієвого інструментарію центрального регулятора відносно нівелювання «епізодичних» дисбалансів на фінансовому ринку.

Реформування фінансового ринку України в цілому та системи консолідованого регулювання та нагляду за фінансовими установами мають відбуватись на підставі реформування нормативного та інституційного забезпечення відповідно до міжнародних стандартів та передових практик провідних країн світу. Серед факторів, що є найбільш релевантними для формування дієвої методологічного базису для розробки нормативного забезпечення мають бути: модель фінансового ринку, його структура та розміри, зокрема, розмір сектору небанківських установ, історичні передумови формування інституційних систем регулювання та нагляду, рівень автономності центрального банку.

Ключові слова: регулювання; нагляд; фінансові установи; консолідація регулювання і нагляду; моделі регулювання і нагляду; центральний банк, фінансовий ринок

DOI: 10.21272/ 1817-9215.2018.4-13

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Головне завдання посткризового відновлення, що постало перед центральними банками та незалежними наглядовими агенціями різних країн світу після 2008 року, полягає, в першу чергу, у генерації найбільш адекватних та дієвих моделей регулювання та нагляду за фінансовими установами в процесі відновлення та підтримки високого рівня стабільності фінансових систем. Серед світових новацій слід виділити прийняття в червні 2010 року Конгресом США Закону Додда-Френка про посилення нагляду за діяльністю інвестиційних фондів, зниження ризиків фінансово-кредитної системи і більш жорстке регулювання основних учасників фінансового ринку. На європейському рівні трансформування відбулось за рахунок ухвалення Регламенту про інфраструктуру Європейського ринку (EMIR), затвердження другої редакції Директиви про ринки фінансових інструментів (MIFID), нової редакції Директиви про вимоги до капіталу (Базель III).

Новації та зміни інституційної структури національних регуляторних систем за фінансовими установами в різних країнах світу протягом останнього десятиріччя спонукають до дослідження останніх. Адже, метою реформування національних фінансових систем, чи окремих її елементів в сучасному глобалізованому світі, є створення передумов для забезпечення раціонального перерозподілу фінансових ресурсів задля забезпечення сталого економічного розвитку. Комплексна програма

розвитку фінансового сектору України до 2020 року передбачає низку новацій, в тому числі і тих, що стосуються трансформації інституційної організації системи консолідованого нагляду за фінансовими установами.

Проблемам пошуку теоретико-методичного інструментарію формування принципів консолідації регулювання та нагляду за фінансовими установами присвячено праці низки українських та закордонних науковців. Так, Ед. Доллан, П. Вінсент, П. Роуз, С. Фішер, Б. Ейхенгрін, Д. Кальво, А. Мелецькі, В. Дзюблюк, І. В. Сало, В. С. Стельмах, С.В.Науменкова, С. В., Міщенко В. І., Г. Т. Карчева, І. І. Рекуненко та інші науковці провели глибокі та результативні дослідження проблем становлення інституційного забезпечення регуляторно-наглядових систем фінансового ринку в Україні та світі.

Однак, на етапі трансформації регуляторної моделі фінансового ринку України потребують додаткового вивчення світові тенденції трансформаційних процесів формування інституційного забезпечення зазначених об'єктів.

Мета статті полягає у проведенні дослідження трансформації систем консолідованого регулювання та нагляду за фінансовими установами провідних країн Європи та пошуку факторів, що визначають глибину та вектори трансформацій регуляторних механізмів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення світового досвіду формування та трансформації систем та принципів інституційної організації регулювання та нагляду за фінансовими установами дає підстави стверджувати, що головними факторами, що визначають доцільність значних трансформацій є: темпи економічного зростання країни зміна, масштаб фінансових ринків в країні, відкритість економіки, наявна модель фінансового ринку (континентальна, банкоцентрична), рівень розвитку небанківського фінансового ринку, кількість та частота внутрішніх фінансових криз, тощо.

З початку створення Держкомфінпослуг у 2003 році в Україні діє функціонує секторальна модель регулювання. В рамках зазначеної моделі, діють Національний банк України, що здійснює регулювання та нагляд за ринком банківських послуг, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) здійснює нагляд за ринками цінних паперів та похідних цінних паперів (деривативів), а Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), забезпечує нагляд за страховими компаніями, кредитними установами, ломбардами, фінансовими компаніями, недержавними пенсійними фондами, адміністраторами НПФ та довірчими товариствами. Криза довіри до банківської системи України та незначні обсяги небанківського фінансового ринку України визначають доцільність пошуку нових підходів до консолідації державного регулювання ринку фінансових послуг.

Так, 7 липня 2016 року Верховна Рада України прийняла в першому читанні проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг». Законопроект № 2413-а, що підтримується Національним банком, запроваджує в Україні частково консолідовану (інтегровану) модель регулювання фінансового ринку, за якої весь фінансовий сектор буде регулюватися двома регуляторами. Це буде зроблено шляхом передачі функцій Нацкомфінпослуг Національному банку і НКЦПФР. Згідно з Законопроектом до сфери регулювання та нагляду Національного банку входитимуть, окрім банків, також: страхові компанії та страхові посередники; лізингові компанії та юридичні особи - суб'єкти господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають право надавати послугу з фінансового лізингу (далі - юридичні особи-лізингодавці); факторингові компанії; кредитні спілки; бюро кредитних історій; ломбарди; інші фінансові компанії (які здійснюють діяльність з обміну валют, переказу коштів, надання коштів у позику, надання гарантій тощо» [4].

У світовій практиці існують різні моделі інституційної побудови системи регулювання та нагляду за діяльністю фінансових установ, проте для всіх їх дуже важливо, щоб регулятивно-наглядові органи мали всі необхідні повноваження для ефективного виконання поставлених перед ними завдань. Крім того, ці повноваження мають бути передбачені на законодавчому рівні.

Виконання зазначених умов передбачає як розробку адекватної методології, так і відповідної моделі інституційного устрою фінансового регулювання в країні на консолідованій основі.

У зв'язку з цим, на наш погляд, доцільним є вивчення світових тенденцій щодо інституційних основ побудови систем консолідованого регулювання та нагляду, а також визначення умов обрання певної моделі країнами.

Світова практика регуляторно-наглядової роботи за діяльністю фінансових установ нараховує більше ста років. За цей період було відпрацьовано декілька моделей наглядючих систем. На підставі вивчення різних точок зору на питання функціонування зазначених систем, можна ідентифікувати три основні моделі: секторальна, модель «двох вершин» та модель єдиного регулятора (таблиця 1).

Перша – секторна модель, згідно з якою кожний сектор (банківський, страховий, інвестиційний) надглядається окремим органом.

Таблиця 1 – Структура нагляду в деяких країнах – членах ЄС

N	Країна	Секторна модель	Модель «двох вершин»	Модель єдиного нагляду
1	Бельгія		X	
2	Чехія			X
3	Данія			X
4	Німеччина			X
5	Естонія			X
6	Греція	X		
7	Іспанія	X		
8	Франція	X	X	
9	Ірландія			X
10	Італія	X	X	
11	Кіпр	X		
12	Латвія			X
13	Литва	X		
14	Угорщина			X
15	Нідерланди			X
16	Австрія			X
17	Польща			X
18	Португалія	X	X	
19	Словенія	X		
20	Словакія			X
21	Фінляндія			X
22	Швеція			X
23	Румунія	X		
	Разом	10	4	14

Протягом двох останніх десятиріч продовжується тенденція відходу від цієї моделі. Однак, секторна модель все ще відносно широко розповсюджена, і діє у 6 країнах – членах ЄС (Греції, Іспанії, Кіпру, Литві та Словенії), а також з деякими модифікаціями у Франції та Португалії.

Згідно з другою моделлю обов'язки перерозподілені на основі завдань нагляду, з пруденційним надглядом та регулюванням бізнесу – виділених двом різним органам влади (так звана модель «двох вершин»). Дана модель повністю прийнята у Бельгії з 2011 року. Елементи цієї моделі також представлені у структурі нагляду Франції та Португалії. З моменту офіційного відкриття Бюро із захисту прав споживачів США у 2011 році модель «двох вершин» є імплеметованою в США.

Згідно з третьою моделлю всі наглядові функції зосереджені в одному органі нагляду, який охоплює разом пруденційний нагляд та захист інвесторів.

Ця модель широко прийнята новими членами ЄС. Деякі з них створили новий орган нагляду, відокремлено від центрального банку (Естонія, Латвія, Угорщина), в той час як інші передали всі функції нагляду за фінансовим ринком до центрального банку (Чехія, Словаччина). В деяких випадках існування відносно малого фінансового ринку, здається, було причиною прийняття рішення про створення єдиної адміністрації, яка відповідає за нагляд за фінансовим ринком.

Цікавим є приклад діяльності банківського нагляду у Швейцарії, яка фактично має третю модель банківського нагляду. Однак банківський нагляд у Швейцарії ґрунтується на розмежуванні завдань між Швейцарською федеральною банківською комісією (далі Комісія) (Swiss Federal Banking Commission – SFBC), яка є державним органом нагляду, та кількома авторизованими аудиторськими фірмами.

Комісія є незалежною у власних директивах щодо Федерального Уряду і не є частиною урядової адміністрації. Адміністративно вона інтегрована до Федерального департаменту фінансів. Але контроль над окремими частинами фінансового сектора здійснюється Комісією на незалежній основі.

Історична відповідальність за здійснення контролю за банківським сектором згодом вплинула на розширення повноважень щодо контролю над всіма фінансовими секторами [5].

Сьогодні Комісія виконує на незалежних засадах наступні завдання: контроль над банками та дилерами цінних паперів; контроль над аудиторськими фірмами, що здійснюють перевірку окремих структурних підрозділів фінансового ринку; контроль над колективними інвестиційними схемами; контроль над іпотечним бізнесом; контроль над ринком цінних паперів; забезпечення прозорості інформації щодо власників та дивідендів акціонерних компаній, що належать до фінансового сектора; контроль над фінансовим сектором з метою запобігання відмиванню коштів, здобутих злочинним шляхом; приймає рішення стосовно банкрутств та реструктуризації банків та дилерів цінних паперів.

Крім виконання своїх основних функцій, Комісія також діє в інших галузях фінансово-кредитного сектора. Підтримує контакти з Федеральним департаментом фінансів, Швейцарським національним банком, Асоціацією швейцарських банків, Асоціацією швейцарських фондів та іншими.

Завдання комісії полягає у співпраці з центральним банком – Swiss National Bank, котрий несе відповідальність за забезпечення стійкості системи [11, 7].

Зазначимо, що банківська система Швейцарії є надзвичайно концентрованою, при цьому на території країни діють переважно іноземні банки. Тож функціонування моделі єдиного органу тут цілком виправдане.

В країнах ЄС перед національними наглядовими органами поставлені завдання прискорення конвергенції нагляду та регулювання. Зазначимо, що всі центральні банки (незалежно від того, чи вони мають обов'язки з нагляду) беруть участь у Європейському комітеті органів банківського нагляду (Committee of European Banking Supervisors (CEBS) [8].

Аналіз підтверджує, що центральні банки сьогодні, в цілому, широко залучені до наглядової діяльності. Кількість країн, де центральні банки мають наглядові повноваження, зростає. Чехія та Словаччина трансформували свій центральний банк в єдиний орган нагляду за фінансовим ринком.

Серед головних причин «переведення» всіх наглядових обов'язків до центрального банку можна віднести незалежність, захищеність Угодою ЄС, кредитоспроможність, досвід фахівців.

Майже в усіх країнах – членах ЄС, де центральний банк не є органом, відповідальним за прийняття остаточних рішень у сфері нагляду за діяльністю фінансових установ, є механізми, шляхом яких участь центрального банку, однак, гарантована. По-перше, два центральні банки (Німеччина та Австрія) уповноважені

законом вести важливі наглядові завдання стосовно кредитних установ. По-друге, існує широкий спектр інституційних домовленостей з набором варіантів, який включає: спільне використання персоналу (в чотирьох країнах: Бельгія, Франція, Ірландія, Латвія), фінансового бюджету (три країни: Бельгія, Франція, Латвія) або інших ресурсів – такі як Італія, та баз даних (сім країн: Бельгія, Естонія, Франція, Ірландія, Латвія, Фінляндія, Великобританія).

В Естонії, Ірландії та Фінляндії банківський нагляд здійснюється незалежним органом, однак до його складу входить частка особового складу керівництва центральних банків.

Сьогодні в світі спостерігається тенденція до створення мегарегуляторів фінансового ринку. При цьому існує декілька моделей взаємодії державних органів на фінансовому ринку. Однією з них є наявність єдиного наглядового органу і 1-2 органів, що здійснюють нормативне регулювання ринку. За цією моделлю побудований фінансовий ринок Німеччини.

На момент створення єдиного регулятора (федерального відомства Німеччини по нагляду на фінансовому ринку (BaFin)) в Німеччині функції регулювання на фінансовому ринку здійснювали Міністерство фінансів, Бундесбанк і не інтегровані в них три органи нагляду: Федеральне відомство по нагляду у сфері кредитування (BaKred); Федеральне відомство страхового нагляду (BAV) та Федеральне відомство нагляду за ринком цінних паперів.

1 травня 2002 р. відбулося злиття трьох федеральних наглядових відомств, результатом чого стала поява нового єдиного наглядового органу – Федерального відомства фінансового нагляду (BaFin). Таким чином, сама структура органів фінансового ринку створила передумови формування єдиного наглядового органу, при цьому функції видання нормативних актів збереглися за Міністерством фінансів і Бундесбанком. BaFin став єдиним органом нагляду на фінансовому ринку.

Основною причиною створення BaFin послужили реальні економічні зміни на фінансових ринках, що потребували адекватної відповіді від органів влади і були направлені на забезпечення стійкості німецької фінансової системи.

Нова структура фінансового нагляду в Німеччині дозволяє повною мірою досягати синергетичного ефекту. В результаті злиття всіх раніше існуючих наглядових органів в єдиний орган об'єдналися також знання і досвід фахівців, що особливо важливо у зв'язку з конвергенцією фінансових продуктів універсальних фінансових концернів. Відпадає необхідність координації дій між різними відомствами, що раніше приводило до втрати часу і інших ускладнень.

Внутрішня структура визначається колом завдань і основними напрямками діяльності BaFin (рис. 1).

У складі відомства функціонують три «галузеві» структурні підрозділи (департаменти): банківський нагляд, страховий нагляд, нагляд за ринком цінних паперів. Разом з галузевими департаментами у BaFin існує три самостійних відділи за рішенням міжсекторних завдань: відділ інтегрованого фінансового ринку і міжнародних інвесторів і споживачів; відділ пенсійного страхування; відділ по боротьбі з відмиванням грошей і незаконними фінансовими операціями.

Основними органами управління BaFin є його президент і правління (управлінська рада). Президент BaFin призначається президентом Німеччини та управляє внутрішньою організацією BaFin на основі правил внутрішнього розпорядку.

До завдань Правління входять, з одного боку, контроль керівництва відомства, з іншого – допомога керівництву в його діяльності. Правління також ухвалює рішення по бюджету BaFin. Правління складається з 21 члена, серед яких – представники курируючого Міністерства фінансів, інших міністерств, депутатів Бундестагу, банківських інститутів, страхових компаній, різних організацій ринку цінних паперів. Головою правління є уповноважений представник Міністерства фінансів. Бундестаг має право направляти свого представника на засідання правління BaFin, проте він не має права голосу.

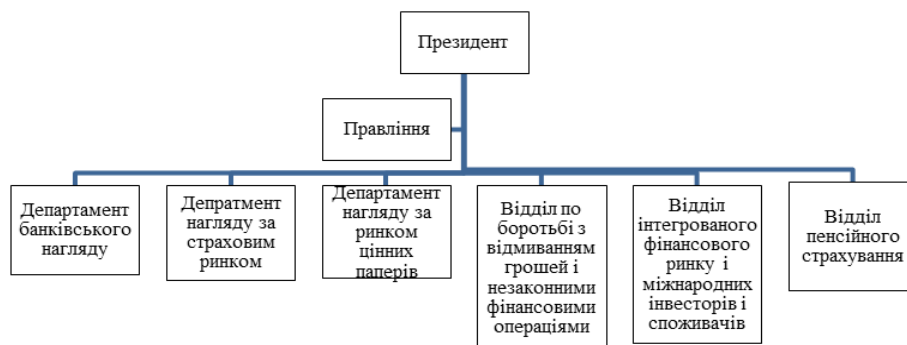

Рис. 1. Структура і органи управління BaFin

Крім того, у BaFin створена експертна рада, яка виконує функцію консультативного супроводу діяльності BaFin, вироблення рекомендацій по подальшому розвитку наглядової практики і вдосконаленню законодавства. Відповідно до Закону про фінансовий нагляд BaFin покриває свої витрати за рахунок власних доходів. Власні доходи BaFin складаються з наступних зборів (митних платежів): платежів за здійснення службових актів; спеціальних (особливих) платежів за здійснення конкретних, встановлених законодавством дій; внесків (відрахувань) піднаглядних інститутів (у частині, не покритій за рахунок зборів, митних платежів і особливих платежів). Законодавством не передбачено фінансування BaFin за рахунок засобів бюджетів.

Основна мета BaFin – забезпечення стійкого функціонування фінансової системи Німеччини. BAFin здійснює повномасштабний нагляд за платоспроможністю банківських інститутів, який сприяє забезпеченню успішного функціонування кредитної системи Німеччини.

Серед джерел інформації, якими користуються співробітники наглядового органу, – обов'язкові інформаційні повідомлення банків, звіти аудиторів до річних звітів банків. Звіти аудиторів прямують в наглядовий орган тільки на його вимогу. Як правило, BAFin вимагає звіти від усіх приватних комерційних банках, а також від найбільш крупних і проблемних ощадкас і кооперативних банків. Оцінку звітів здійснює Бундесбанк, що є однією з форм його участі у фінансовому надгляді. Також BAFin використовує відомості з інформаційних повідомлень і заяв, які кредитні установи з огляду на закон зобов'язані регулярно або після відповідного приводу подавати в BAFin. До регулярних інформаційних повідомлень належать щомісячні зведення про основні економічні нормативи, які також оцінюються Бундесбанком.

У необхідних випадках BaFin проводить власні спеціальні перевірки економічного стану банку або доручає їх проведення професійним аудиторським компаніям. Перевірки поділяються на поточні (щороку їм піддаються приблизно 10-15 % банків) і спеціальні, такі, що мають певну причину.

У разі встановлення недоліків в організації або виникнення ризиків BAFin має право застосовувати різні заходи і санкції в цілях усунення порушень, починаючи зі звичайного листа з пропозицією звернути увагу на порушення і здійснити заходи щодо їх усунення до вимоги про припинення діяльності.

У разі встановлення загрози коштам вкладників BAFin має право заборонити кредитування і видати обов'язкові для керівництва кредитної установи розпорядження, заборонити конкретні види діяльності, призначити наглядового представника для контролю за діяльністю інституту «зсередини», а також тимчасово припинити прийом вкладів і видачу кредитів, тобто діяльність кредитної установи.

В окремих випадках може застосовуватися крайній захід Фінансового нагляду – відкликання банківської ліцензії.

Разом з функціями фінансового нагляду за банківським, страховим та сектором цінних паперів та фондового рингу ВАФін також виконує ряд функцій загальних для всіх напрямків нагляду. Такі функції виділені в міжсекторні структурні підрозділи, які вирішують відповідні задачі на користь всіх учасників фінансового ринку. До них слід віднести:

- загальні питання розвитку фінансового ринку і нагляду за ним, такі як відстеження тенденцій розвитку фінансового ринку і його окремих сегментів, позитивного досвіду в наглядовій практиці, розвиток сучасних систем звітності та ін.;

- участь ВАФін в міжнародних організаціях (наприклад, в комітеті Базеля банківського нагляду та ін.), формування і відстоювання в них своїх позицій;

- питання захисту прав вкладників, інвесторів і споживачів на ринку фінансових послуг, вдосконалення законодавства у сфері фінансових послуг. Створений єдиний центр, куди зі скаргами звертаються споживачі фінансових послуг;

- вирішення завдань у сфері боротьби з відмиванням грошей, переслідування фінансових правопорушень і злочинів. У відповідному відділі зібрані співробітники, що володіють значним досвідом в питаннях припинення заборонених фінансових практик, зокрема досвідом взаємодії з правоохоронними органами.

Деякі країни СНД на сьогодні також мають досвід створення єдиного наглядового органу. Так, наприклад, Казахстан також пішов шляхом створення єдиного наглядового органу. За станом фінансового сектора країни відповідає єдиний орган, мегарегулятор, – Агенство по регулюванню і нагляду фінансового ринку та фінансових організацій, що відійшло від Національного банку Казахстану 1 січня 2004 р. Агенство напряму підпорядковується голові державі, президенту країни. Мінфін Казахстану не має регулятивних функцій. Комісія по цінним паперам відсутня. До сфери компетенції агентства віднесені банки, страховий ринок, професійна діяльність на ринку цінних паперів та нагромаджувальні пенсійні фонди. Його повноваження – повноцінний нагляд за всіма сегментами фінансового ринку, видача ліцензій. Правовстановлюючі функції у агентства частково присутні, разом з тим воно не має права законодавчої ініціативи. При розробці проектів законів агентство обговорює їх з учасниками ринку і членами Кабінету Міністрів, потім правління вносить проект до парламенту. Вже у рамках закону агентство може приймати підзаконні акти [3].

ВИСНОВКИ

Розглянувши методичні засади формування системи консолідованого нагляду за фінансовими установами в різних країнах світу, можна зробити наступні висновки та внести певні обґрунтовані пропозиції:

1. Формування дієвої системи консолідованого регулювання та нагляду за фінансовими установами в сучасних умовах має враховувати пріоритети стратегічних завдань розвитку економіки України та ефективний інструментарій світових стандартів.

2. З огляду на банкоцентричну модель фінансового ринку України, що сформувалась протягом всього періоду розбудови незалежності, бачення Національного банку України щодо консолідації функцій регулювання та нагляду за банківським, страховим ринком та небанківськими фінансовими установами є цілком виправданим. Адже, такий крок дасть можливість випрацювати методичне забезпечення регулювання та нагляду за фінансовими установами з метою підвищення довіри споживачів та зниження широкого спектру ринкових та фінансових ризиків.

3. Реформування фінансового ринку України в цілому та системи консолідованого регулювання та нагляду за фінансовими установами мають відбуватись на підставі реформування нормативного та інституційного забезпечення відповідно до міжнародних стандартів та передових практик провідних країн світу.

4. Світова практика відпрацювала декілька моделей спеціального нагляду за діяльністю фінансових установ. Аналіз останніх тенденцій у сфері регулювання інфраструктури фінансового ринку свідчить про те, що секторна модель поступово втрачає популярність, і країни з розвинутими фінансовими ринками від неї відходять. В цілому використання цієї моделі характерне для недостатньо розвинутих фінансових ринків. При цьому, в разі концентрації регуляторних та наглядових функцій за фінансовими установами в межах центрального банку, загальна ефективність системи нагляду значно покращується за рахунок дієвого інструментарію центрального регулятора нівелювання «епізодичних» дисбалансів на фінансовому ринку.

SUMMARY

The article examines the international experience of institutional organization of the system of consolidated regulation and supervision of financial institutions in the post-crisis recovery period. The consideration of the issue begins with a view to the regulatory support of regulatory mechanisms of the leading countries of the world, international financial organizations, countries of the European Union. Also, considerable attention has been paid to the institutional organization of the system of consolidated regulation and supervision of financial institutions. This is required by the actualization of this issue at the level of the National Bank of Ukraine in the process of developing and implementing the action plan for the implementation of the Comprehensive Financial Sector Reform Strategy.

The global experience of consolidated regulation and supervision of financial institutions has worked out the three most commonly used approaches to institutional support: the sectoral model, the «twin-pick» model and the single regulator model. Therefore, if ten years ago most developed countries gravitated to the sectoral model of regulation, then the analysis of current data of the leading countries of the world leads to the conclusions about further implementation of common approaches to conducting regular supervisory procedures in relation to the financial market of the country. The usage of the sectoral model is sign of underdeveloped financial markets. At the same time, in the case of concentration of regulatory and supervisory functions in financial institutions within the central bank, the overall efficiency of the supervisory system is significantly improved by the effective tools of the central regulator to level off the "episodic" imbalances in the financial market.

The reform of the financial market of Ukraine as a whole and the system of consolidated regulation and supervision of financial institutions should take place on the basis of reforming regulatory and institutional support in accordance with international standards and best practices of the leading countries of the world. Among the factors most relevant to the formation of an effective methodological basis for regulatory development should be highlighted: the model of the financial market, its structure and size, in particular, the size of the sector of non-banking institutions, historical prerequisites for the formation of institutional regulatory and supervisory systems, the level of central bank autonomy.

Keywords: regulation; supervision; financial institutions; consolidation of regulation and supervision; models of regulation and supervision; central bank, financial market.

REFERENCES

1. Контроль: інспектування, аудит, банківський нагляд: монографія / В. С. Стельмах, А. О. Спіфанов, І. В. Сало, М. А. Спіфанова. – Суми: Університетська книга, 2006. – 432 с.
2. Науменкова С. В., Міщенко В. І. Системи регулювання ринків фінансових послуг зарубіжних країн. Навчальний посібник. Київ: Центр наукових досліджень НБУ. Університет банківської справи НБУ. 2010. 170 с.
3. Национальный банк республики Казахстан [Електронний ресурс]. – Режим доступа: www.nationalbank.kz
4. "Про затвердження Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року" Постанова Правління НБУ № 391 від 18 червня 2015 року // <https://bank.gov.ua/files/MWzuInqQgZihira>
5. About the SFBC // <http://www.ebk.admin.ch/e/ebk/umfeld/index.html>
6. Calvo D., Crisanto J., Hohl S., Gutierrez O. FSI Insights on policy implementation No 8. Financial supervisory architecture: what has changed after the crisis? Financial Stability Institute. Bank for International Settlements 2018. 39 p. URL: https://www.bis.org/fsi/publ/insights_8.pdf.
7. Daniel Zuberbühler. Risk based supervision – implications for our stakeholders. – 2007 // <http://www.ebk.admin.ch/e/ebk/umfeld/index.html>
8. "Developments in national supervisory structures" June, 2003 // <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/supervisorystructureen.pdf>.
9. Melecky M., Podpiera A. Institutional structures of financial sector supervision, their drivers and emerging benchmark model. MPRA Paper. 2012. 36 p. URL: <http://mpra.ub.unimuenchen.de/37059/>.
10. Schoemaker D. Veron N. «Twin peaks» vision for Europe. Policy Contribution Issue №30. November 2017. URL: <http://bruegel.org/wpcontent/uploads/2017/11/PC-30-2017-1.pdf>.
11. Risk based supervision of small and medium-sized banks / securities dealers. – 2007 // <http://www.ebk.admin.ch/e/ebk/umfeld/index.html>
12. The structure of Financial Supervision Approaches and Challenges in a Global Marketplace. Group of Thirty. Washington, DC. 2008. 252 p. URL: http://group30.org/images/uploads/publications/G30_StructureFinancialSupervision2008.pdf.